

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21-60, polletna K 10-80, četrletna K 5-40, mesečna K 1-80; za Nemčijo celoletno K 26-40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36-—.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Šelenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inserati: enostopna petlitrica 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inserate sprejema upravništvo. Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštne proste.

Posamezne številke po 8 vin.

Štev. 293.

V Ljubljani, v sredo dne 29. majnika 1912.

Leto II.

Naš osmi strankin zbor.

Nedelja. — Popoldanska seja.

Predseduje Milost in odpira sejo ob 2.
V imenu komisije za

overovljenje mandatov

poroča Kocmur. Predlaga, da se priznajo vsi mandati razen mandata sodruga Mraka za Jesenice.

Schlesinger želi pojasniti, zakaj se mandat sodruga Mraka ne prizna. Mrak prebiva na Jesenicah in je član ondotne organizacije. od 5. maja dalje.

Mrak obširno pojasnjuje zadevo in brani opravičenost svojega mandata.

Kocmur utemeljuje sklep komisije za razveljavljenje Mrakovega mandata s tem, da Mrak ni prebival stalno na Jesenicah, ampak se je preselil na Jesenice za par dni s tem namenom, da si pridobi mandat, ker ga drugje ni mogel dobiti.

Cobal (Zagorje ob Savi) je za razveljavljenje mandata sodruga Mraka, zakaj če se prizna ta mandat, bi se utegnili vgnezditi v stranki razvada v pridobivanju mandatov, ki je ne moremo trpeti.

Kristan: Delegiranje na strankin zbor nima namena, da dobi posamična oseba mandat ampak da dobe organizacije zastopstvo. In zastopstvo organizacije more biti le tedaj pravo zastopstvo, če pošlje organizacija na strankin zbor delegata, ki pozna dobro vso zgodovino organizacije in ki je delal zanjo dalje časa. To pa v Mrakovem slučaju ni, zato je moje mnenje, da se mora Mrakov mandat suspendirati in pojasniti zadeva.

Zbor je nato suspendiral mandat sodruga Mraka. Vse druge mandate je odobril.

Predsednik sporoča, da pozdravlja zbor v imenu dalmatinskih sodrugov sodrug Gabrič.

Na vrsto pride

tajniško poročilo.

ki ga je podal Milnar. Poročilo je s krepkim povdarmom konstatiralo lepi napredek stranke. Zaradi pomanjkanja prostora in ker ga hočemo podati v celoti, ga objavimo pozneje.

Na zaupni seji je podal sodrug dr. Tomšič

blagajniško poročilo.

Po živahni in obširni debati sta se vzeli tajniško in blagajniško poročilo soglasno na znanje.

Predsednik: Besedo podajam sodrugu Kristanu, ki poroča o drugi točki dnevnega reda:

Politični položaj.

Poročevalec Kristan:

Govoriti o politiki v Avstriji se pravi govoriti o latentni mizeriji. Stranke, s katerimi se imamo boriti, so meščansko kapitalistične. Pojavljajo se momenti, ko se nam zazdi, da je prišla meščanskim strankam naloga njih kapitalistično meščanske gospodarske politike do popolne zavesti. Ali kmalu se pokaže, da so to samo momenti in pred nami se vnovič razgali impotenca avstrijske buržvazije, ki je zaostala za buržvazijo vseh dežel. Človek bi pričakoval vsaj dosledno kapitalistično politiko, ki bi dovedla vsaj v parlamentu do koncentracije vseh meščanskih strank. Toliko je že dozorel gospodarski razvoj v tej državi, da bi se nasprotje med delavstvom in kapitalizmom, ki dejansko obstoja, lahko jasno pokazalo. Vendar pa se zdi, da buržvazija še ne pozna veljave gospodarstva in še vedno so v ospredju nacionalna vprašanja. Imamo parlament, ki je vrhovni simbol avstrijskega državnega življenja. Imamo vlade, ki ne izhajajo iz parlamenta samega in bi torej zaslužile skrajno nezaupanje tega parlamenta in njegovih strank, ki vidijo prihajati vlade z očitnimi protiparlamentarnimi nameni, z bičem za hrbtom, s pripravljenim § 14. Na dan imenovanja se res kaže nezaupanje; komaj začne taka vlada posloovati, pa že tudi gospoduje in uživa podporo strank, ki so malo prej dokazovale njeno nevarnost. Vse meščanske stranke tedaj tekmujejo v uslužnosti, za katero pričakujejo nagrade v obliki milosti, ki naj bi se izlivala na njihove glave in nemilosti, ki naj tepe nasprotnika. Če vlada opazuje to nedostojno klečeplazenje meščanskih strank, se ji ni čuditi, da izrablja vsako ugodnost sebi v prid in da nastopa ošabno in predrzno napram parlamentu, ki se ne zaveda svojega dostojanstva in svoje veljave. Vlada kot izvrševalni organ ima neizogibno dolžnost izvrševati veljavne sklepe državnega zbora. V Avstriji pa je vendar mogoče, da jih kratkoma ignorira. Umevno bi bilo, da se izjemoma kakšen sklep ne izvrši, če bi nastale nepremagljive zapreke, na katere zakonodajstvo ni mislilo, ko je sklepalo; seveda bi bila naloga vlade, da bi tedaj sama nemudoma pojasnila položaj in se v parlamentu pobrigala za odvezo. Toda v tej državi je vladi tako zrastle greben, da nameroma prezira parlamentarne sklepe, ki ji niso všeč. Namesto, da bi državni zbor v takem slučaju varoval svojo ustavno pravico in vladi takoj pokazal, da si ne da kratiti svoje preso-

gative, se večina znaša nad socialnimi demokracijo, ki jo pozivajo, da štiti pravice zakonodajstva in da pokliče na odgovornost vlado, ki spada na obtožni klop. Tako se lahko celo zgodi, da zabrusi šef avstrijske vlade parlamentu kar naravnost v obraz, da se ne bo brigal za njegovo voljo, češ Vi lahko sklepate, kar hočete, jaz pa bom storil, kar se bo meni ljubilo. (Klici: Argentinsko meso!) Niti na tako očitno provokacijo nimajo meščanske stranke v Avstriji odgovora in se ne upajo povedati, da parlament ni hlapec, ampak da ima državni zbor ukazovati, vlada pa slušati. Tudi v takem kričečem slučaju so socialni demokratje edini, ki dvignejo glas odločnega protesta, žal osamljenega. (Priitjevanje).

V teh razmerah je položaj delavstva v vsej državi celo težaven, da — kritičen. Vlada sama nima za socialne reforme smisla, tudi meščanske stranke ne umevajo, kakšna nevarnost tiči v preveliki bedi delavskega ljudstva ne le za delavstvo samo, temveč tudi za splošno blaginjo in za faktorijske, ki jih buržvazija visoko ceni. Na polju socialnega zakonodajstva je strašna stagnacija, vsaka skromna zahteva socialistov naleti na trdovraten odpor vladajočih strank, in če je stvar že preveč odlozna, ali pa če se posreči taktiki socialističnih poslancev, da se sklene kakšna vsaj mala reforma, ima vlada še zadnje pribežališče v gosposki zbornici, ki je vedno pripravljena pokopati vsako socialno pravico.

Nezmisljenost te protiljudske pravice je tem večja, ker si škodujejo meščanske stranke same s svojo suženjsko uslužnostjo, navajajoče vlado, da prezira tudi njihove želje. Tako se nabirajo nereseni problemi vsake vrste, rešujejo se samo takozvane državne potrebe, ki so v resnici le potrebe posameznih privilegiranih klik, sicer pa tava Avstrija od provizorije do provizorije in kmalu se bo lahko reklo, da je v Avstriji provizorij edina stalna ustanova. Provizorično je takorekoč vse; najočitnejši pa je ta moment v proračunu, ki je postal avstrijskemu državnemu zboru že skoraj neznan predmet. In meščanske stranke niti ne čutijo potrebe, da bi prišlo do obračuna, ki ga omogoča proračunska debata, temveč se še vesele politični nejasnosti in gosti megli, v katero zavija ta sistem nesposobnosti vse državno in gospodarsko življenje.

Iz avstrijskega državnega zbora je prišel provizorij, ki ga nahajamo po vseh deželnih zbiorih, tudi v ono karikaturu parlamenta, ki se imenuje delegacije, in končni vtisk je tak, kakor da je vsa Avstro-Ogrska le še provizorij. Ker ni niti v Diogenovo svetilko skoraj nikjer najti prevelike navdušenosti za državno čudovišče, bi vsa stvar nazadnje ne bila pretragična; ali če pogledamo kakšne posledice poraja ta vsestranska negibnost, opazamo, da visi nad ljudstvom Damoklejev meč večne krize in propada. Kulturnega napredka ni, politična svoboda se ne razvija, nacionalna vprašanja so večna vprašanja, gospodarski položaj pa označuje pomanjkanje dela, finančni polomi in neznosna, neprenehoma naraščajoča draginja. Le eno gibanje je opaziti v tej politiki: hitreje in hitreje drvimo nekam v temo, v propad, v kaos, o katerem je pač slutiti, kaj se pogrezne v njem, nihče pa nima pojma, kaj se potem porodi iz njega.

Če je res sklenjena usoda te države, da pogine v kaos, preden se zave in prerodi, nima proletarijat vzroka, da bi jo objokoval. Vendar pa tudi ni njegova naloga, da bi nameroma pčespeševal absoluten polom. Delavstvo je vajeno viharjev in se jih tudi v bodočnosti ne boji; ali katastrofa ni njegov cilj in namen.

Kako pa naj pride ta zacokljana, razdrpana in razkavsana Avstrija ali Avstro-Ogrska na pot moderne države, ne morda socialistične, ampak tiste kapitalistične države, kakršna bi morala biti po stopnji svojega gospodarskega razvoja? Odgovoriti moramo, da od sedanjih meščanskih strank ne moremo pričakovati izhoda iz teh zmed, zakaj večina njih ravno živi od njih. Neprenehoma slišimo zahtevo meščanskih strank, da naj se reši najprej nerednostno vprašanje. Ampak če pokaže kdo le s teoretičnim prstom pot do rešitve, vstanejo internacionalni nacionalistični hujskači in z mrzlično vneto zavrejo slehern predlog, ki naj bi privedel do rešitve. To se je jasno pokazalo pri neštetihih socialističnih predlogih. Razvidno je torej, da ni pri njih resne volje za rešitev narodnostnega vprašanja, zakaj meščanske stranke naravnost potrebujejo ta nereseni problem za slepilo ljudskih mas.

Nova velilna pravica, dasi ni absolutno brezhibna in idealna, je dala priliko slovan-skim strankam, da se uveljavijo v parlamentu in z ozirom na večno pesem, da je narodno vprašanje prvo, ki se mora rešiti, češ da je to pogoj za vsako drugo delo — pri nas pravijo: Najprej pride narodnost, potem kruh — bi bil optimisti pričakoval, da se bodo te stranke, ki se že tako dolgo jokajo zaradi zatiranja narodov, lotile tega problema in ga izkušale rešiti. Ampak ne ene nismo našli, da bi se lotila te naloge, kajti kaj bi ostalo vsem tem Sušteršičem in Kramfem in Wolfom in Steinom itd., če bi jim pravica rešitev vzela narodno vprašanje? Narodno vprašanje, trajna rešitev narodnostnega vprašanja bi bila v

prid samo socialni demokraciji. Žakaj tedaj ne bi mogle protidelavske, kapitalistične ali kapitalizmu služne stranke slepiti delavstva z nacionalističnimi pretvezami in mu jemati pogled za gospodarske interese. Rešitev narodnega vprašanja bi odprla tudi doslej zapeljevanemu delavstvu pot v socialno demokracijo. Saj ne pričakujemo, da pridrve meščanske trume v naše vrste, dasi je tudi tam dosti slojev, ki bi po svojem položaju spadali med nas; ampak delavstvo mora biti socialistično, ker ga sili k temu nujnost gospodarskih zakonov. In ravno od tega delavstva, ki je imperativno namenjeno socializmu, ki grabijo meščanske stranke s pomočjo narodnostnih preprirov svoj delež. Ravno delavstvo ima torej največjo škodo od teh nacionalističnih zmed, ker zastajajo njega najvažnejša socialna vprašanja. Tudi meščanstvo ima izgubo, ampak še hujša je naša škoda in ravno zategadelj greši meščanstvo s tako vztrajnostjo ta greh dalje, ker pada z najsilnejšo težo na nas.

Enake, ali pa vsaj zelo podobne razmere kakor v Avstriji, vladajo tudi na Ogrskem, v Bosni in Hercegovini. Povsod imamo opravič z državnim ustrojem, ki kriči v svoji absurdnosti do neba. Na Ogrskem je ta zistem omogočil mali nesramni kliki oligarhov najbrutalnejše izkoriščanje ljudskih mas. Krivični privilegij te klike, porojeni iz kričečega državnega sistema, so ustvarili take neznosnosti, da je moral budimpeštanski proletarijat odgovoriti na brezobzirne provokacije tako, kakor je bil poklican. Leta 1905., ko je priklopila zmeda na Ogrskem do vrhunca, in je izginilo upanje, da bi se z vladajočo kliko in s parlamentom privilegij še dal doseči modus vivendi, se je prikazala na obzorju splošna in enaka volilna pravica kot rešilno sredstvo; in ljudstvo na Ogrskem je bilo obljubljeni, da se mu odpro duri parlamenta na stečaj. Ali od leta 1905 pa do današnjega dne je obstajala vsa politična zgodovina na Ogrskem v tem, da se je lomila z najvišjega mesta dana beseda. In če so tako dolgo varanemu ogrskemu proletariatu hoteli končno odvzeti vsako nado vsaj do koščka volilne pravice s tem, da se je postavil za predsednika ogrskemu parlamentu najhujši rabelj grof Tisza in če se je temu brezpravnemu proletariatu, zalučala v obraz najhujša provokacija, če so se upali to delavstvo, ki je bilo sedem let polno angelske potrpežljivosti, zasramovati tako infamno, da so ponujali tridesetletnemu delavstvu drobtino tiste volilne pravice, ki je priznana dvajsetletnemu v elegantnih beznicah vzgojenemu pobalnu, ki zapravlja od očeta in deda kdove na kakšen način nakupičeni denar, da so od mladih nog samostojnemu, v neizprosni borbi za vsakdanji kruh prezgodaj ostarelemu delavcu odrekli tisto politično zrelost, ki jo priznavajo dvajsetletnemu puhloglavemu sinčku bogatega očeta, tedaj se je čuditi, da ni završalo v njem še preje, preden se je pridružila tej infamni bečarski provokaciji še provokacija pušk in bajonetov.

Tudi na Hrvaškem se šopiri provokacija. Zaključek avstroogrške moedrnosti je na Hrvaškem absolutizem in nezakonitost. In tudi to ni nič drugega, kakor logična posledica premis, zadnji člen dolge verige, samo v obliki nekoliko izpremenjenih poizkus reakcije, ki ni nov. Tudi na Hrvaškem so prihajale metode, da bi potlačile ljudstvo še globlje v brezpravnost, metode, ki so bile brutalne, pa naivne, nato teroristične, potem zvijačne in slednjič s Kluenom Hedervaryjem in Cuvajem rabeljski. Zdal je Cuvaj kraljevski komisar in nekateri ljudje se čudijo, kako je mogel ravno tak brezpomemben revež na duhu dobiti navidezno tako silen poklic; ampak če bi bilo dobiti na Hrvaškem še večjo ničlo, bi bila še sposobnejša za tako v resnici vseskozi hlapčevsko službo. Zakaj samo absoluten slamorezec se da voditi poljubno na vrvice in se da izrabljati za slehno pravico v obraz bijočo brutalnost. Cuvaj izvršuje, kar in kakor mu je naloženo v namene, ki niti njemu samemu niso dovolj jasni. Te namene pa podpira sila, brez katere bi bil tudi absolutizem nemogoč. Kakor je bila naivna misel, da se da dualistični sistem odpraviti in izpreminjati državni stroj s spomenikami, ki se res pšejo za koš, tako je kratkovidno pričakovanje, da se strmoljavi absolutizem brez moči, s sklicevanjem na pravico in moralo, ali pa z demonstracijo simpatije. Tudi v avstrijskem državnem zboru se je izvršila lepa demonstracija, ki je bila svetla točka v tem sicer precej mračnem parlamentu, ali najsijajnejši protest ne more biti uspešnejši od fakične moči.

Od kod naj torej pride pomoč proti sistemu, ki tlačí enako vse narode v monarhiji? Meščanski politiki prihajajo z raznimi izumi, ki tavajo od skrajnosti do skrajnosti. Enkrat z irendento, potem pa z bizantinsko takozvano lojalnostjo. Ampak vse »lojalne« kombinacije so vredne natanko toliko kolikor irendentistične. Zmerom smo videli: plačilo za lojalnost je bilo vedno enaka klofuta, kakor za nelojalnost. Mi imamo ravno sedaj doma priliko opazovati bizantinizem, ki bi rad prekosil samega sebe. Nekdaj se je pri nas cedil vskovrsten radikalizem, o katerem smo pač vedeli, da je puhel

in prazen, ker sam ni vedel, kaj pravzaprav hoče in se je izražal edino v pretiranih akcentih in enakih gestah, sicer pa je bil včasih prav cenov na prodaj. Da bi ne bilo preveč enolično, je druga partija skrbela za izpremembo, pa je postavljala svojo lojalnost v pravo luč, kar je izkušala doseči najbolj s pomočjo dvomljivega namigavanja ali pa očitnega ovadustva. Ta perioda nasprotne igre je minila; vse, kar ni socialističnega na Slovenskem, hodi zdaj po poti takozvane lojalnosti in raznoličnosti je le v hitrosti korakanja oziroma dirkanja. Prav zadnje dni je bila prijetna prilika za tako bizantinsko tekmo, v kateri je klečeplazenje doseglo ta ko intenzivnost, da je bilo težko uganiti, če je bolj smešno ali bolj gnusno. S svojo vsiljivostjo se je pač najbolj približevalo odurnosti. Kar je včasih veljalo za naroden greh in za nedopustno izdajstvo, je bila te dni najvišja krepost in vsa narodnjaška teorija se je razblinila v zraku, kjer jo je veter razpihal.

In tako je vsojeno socialni demokraciji v tej državi prokletstvo, da mora vršiti tisto velevažno delo, ki bi ga po svojem zgodovinskem poklicu morale opravljati meščanske stranke, delo, katerega gospodarske posledice končno izzivajo delavstvo na boj. Za rešitev eminentno meščanskega narodnega vprašanja se je izkazala buržvazija vseh avstrijskih narodov nesposobna in tudi ta naloga je ostala socialni demokraciji, ki mora v interesu delavstva strémiti za tem, da se odpro pota velikim socialnim problemom. Delati na to, da se rešijo taka vprašanja, se pa pravi: Zbirati sile, krepčati in pripravljati svojo moč.

To je naloga avstroogrške socialne demokracije, torej tudi jugoslovanske. Končavam. Upam, da dopolni drugo še debata. Dovoljujem si predložiti resolucije, prosim za debato o njih in za njih sprejem. (Viharno odobravanje in ploskanje.)

Resolucije smo priobčili v včerajšnji številki.

Ker je bila že pozna ura, se je sklenilo, da se nadaljuje debata o referatu sodruga Etb. Kristana drugi dan.

Predsednik: Nekateri delegatje so izrazili željo, da se resolucije natisnejo in se jim potem predlože, ker bi bila lažja debata o njih.

Ker vsled prekratko odmerjenega časa in tehničnih ovir zaradi praznika to ni bilo možno, se ta namera opusti.

Regent: Predlagam, da se tretja resolucija, ki se tiče ogrskih sodrugov sprejme brez debate, in se pošlje brzojavno ogrski bratski stranki. Moja želja bi tudi bila, da se sprejme vse resolucije brez debate.

Etb. Kristan: Ne strinjam se s predlogom sodruga Regenta ter želim, da se debatira o vseh resolucijah, zlasti o zadnjih dveh, ker bivanje med nami, kar najprijetnejše. Vabim

Regent: Umaknem svoj predlog.

Kocmur: Delavska zveza »Vzajemnost« priredi nocoj koncert gostom, da jim napravi bivanje med nami, kar najprijetnejše. Vabim cenjeni zbor, da se koncerta udeleži.

Predsednik zaključuje sejo ob 6. zvečer.

Ljubljana in Kranjsko.

— Kregarjeva aiera se zdi klerikalnemu »Slovenec« primerna slanina za lov na naivne politične miške, ki naj bi verjele, da je oprostitve obtožencev pred celjsko poroto obenem oprostitve klerikalne stranke in njene politične morale. Ali »Slovenec« bo moral hoditi jako daleč, če bo hotel najti ljudi, ki mu bodo verjeli, zakaj javnost vendar ne sodi le po tem, kar so izrekli porotniki, ampak tudi po tem, kar je pokazala obravnava. Dejali smo že davno in včeraj smo ponovili, da nas zaradi Kregarja prav nič ne boli glava in ne izcedimo ne ene solze, ker se za njim niso zaprla vrata zavora. Ali da so klerikalci organizirali volilno sleparijo, je razprava tako nedvomno dognala, da ne zataji »Slovenec« tega dejstva z vso jezo do Eržena. Kakor nam ne gre za Kregarja, tako tudi za Eržena ne, in z vsem klerikalnim rohnenjem se ne bomo dali speljati na osebno polje, kjer ničesar ne iščemo. Zakaj edino, za kar se vpraša pri vsej stvari, je to: Kako vodi klerikalna stranka svoje politične boje? In celjska obravnava je na to odgovorila v dokazljivem postopanju: S sleparijami! — Ne pravimo, da je to edina metoda klerikalcev; tudi brutalnost jim je všeč, žuganje z gospodarsko škodo; zloraba oblasti je tudi sredstvo, katerega se ne branim. Samo enega momenta ni v klerikalnih volilnih zmagah: Političnega prepričanja volilcev. Če bi hodili klerikalci s tem elementom na volišče, bi dobili komaj toliko glasov, da bi se ne pozabila njih eksistenca.

— V čast gostom strankinega zbora je priredila »Vzajemnost« v nedeljo zvečer v velik dvorani »Narodnega doma« koncert, ki je jako lepo uspel. Dvorana je bila enostavno, a lično dekorirana, poleg delegatov in zunanjih gostov se je zbralo v njej tudi dosti ljubljanskih sodrugov in sodružic. Spored je obsegal raznovrstne glasbene in pevске točke, ki sta jih izvajala tamburaški zbor moščanske »Vzajemnosti« in društveni pevski zbor. Sodrugi Vehovc je deklariral Zupancičevo »Kovaško« in Kristanov »Stroj«, sodružica Gorjupova pa Aškerčevo »Romarico«. Mlada

tamburaška skupina pod vodstvom sodruga Lepamerja kaže v kratkem času prav znaten napredek in je po pravici žela toliko priznanje, da je morala ponavljati nekatere točke. Tudi pevski zbor, ki ga je dirigiral sodr. Balog, je bil dober, in je od njega še kaj več pričakovati, če se bodo člani pridno vadili. Tudi pevci so morali svojemu programu dodati nekoliko pesem. Deklamacije niso prišle do tiste veljave, ki bi jo zaslužile, ker je okustika v dvorani zelo slaba. Ali kakor je recitatorska sposobnost sodr. Vehovca že splošno znana, tako je tudi sodr. Gorjupova pokazala prav lep talent, kateremu je resnično želeli, da se razvije tako kakor obeta. Koncert je bil sploh animiran in je trajal do polnoči. Zunanji gosti so izrekli mnogo pohvale o njem.

— **Koncert »Slovenske Filharmonije«** bo danes ob ugodnem vremenu na vrtu hotela »Lloyd« (Karl Tauses) sv. Petra cesta št. 9. Dirigira g. kapelnik Teply. Začetek ob 8. zvečer. Vstopnina 40 vin.

— **Sporod porotnih obravnav**, ki se prično dne 28. maja 1912 pri okrožnem sodišču v Novem mestu. V torek, dne 28. maja se bo zagovarjal Franc Brulc iz Velikih Brusnic zaradi hudodelstva uboja. V sredo, dne 29. maja bosta sedela pred porotniki na zatožni klopi Jože Rozman iz Karteljevega zaradi hudodelstva uboja in Avgust Metelko zaradi posilstva in oskrumbe. — v četrtek, dne 30. maja se bo zagovarjal Jure Kovačič zaradi hudodelstva požiga. Nemara pride še en slučaj v tem porotnem zasedanju na vrsto, o katerem se pa ne ve, če se bo o njem sodilo v četrtek, dne 30. maja, ali v petek, dne 31. maja.

— **Smrt vsled alkohola**. Mrtvega so našli v pondeljek zjutraj v brivnici na Martinovi cesti 50letnega vdovega brivskega pomočnika Stefana Grdešiča, rodom iz Karlovca. Policijska komisija je konstatovala, da je umrl zaradi preobilo zavžitega alkohola. Njegovo truplo so prepeljali v mrtvašnico k sv. Krištofu.

— **Poskušen samomor vojaka**. Včeraj ponoči se je s službeno puško v levo stran prsi ustrelil desetinik 17. pešpolka Ljudovik Rožič ter se nevarno poškodoval. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v garnizijsko bolnišnico. Vzrok poskušene samomora je baže nesrečna ljubezen.

— **Ulom na Dolenjski cesti**. V pondeljek so tatovi vlomili v prodajalno gostilničarja in trgovca g. Marenčeta.

— **Umrli so v Ljubljani**. Valentin Oblak, hlapec, 15 let. — Helena Stepič, zasebnica, 65 let. — Antonija Plevnik, hči slikarskega pomočnika, 16 mesecev. — Ivan Buzzolini, trgovec, tovarnar salam, 57 let. — Terezija Erjavc, bivša strežnica, 62 let. — Farija Ljubič, mestna uboga, 72 let. — Alojzija Režek, služkinja, 21 let. — Marko Peričnik, kočar, 51 let. — Uršula Petanič, delavčeva žena, 60 let. — Janez Uštar, kočarjev sin, 18 let. — Marija Černe, posestnikova hči, 6 let. — Marija Dungan, hči delovodje, 10 dni. — Ivana Pirman, bivša kuharica, 35 let.

— **Civilna poroka v Ljubljani**. V pondeljek se je na mestnem magistratu poročil g. Biber, trgovec iz Švice, z gđc. Ileno Lukanovo, tukajšnjo učiteljico. Poročil ju je magistratni svetnik g. Zarnik.

— **S trebuhom z akruhom**. V pondeljek se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 100 Macedoncev in 40 Hrvatov, nazaj je prišlo pa 30 Hrvatov. Predvčerajšnjem je šlo v Ameriko 70 Macedoncev, nazaj je prišlo pa 150 Hrvatov in Slovencev. V Hleb je šlo 25, v Buchs 30, na Dolenjsko pa 38 Hrvatov.

Strojne poškodbe l. 1906—10.

O nujnosti zadeve priča najbolj sledeča statistika o strojnih poškodbah: (torej brez drugih obolenj vsled obrti in obrata), ki so prišle na kirurški oddelek deželne bolnice v letih 1906. do 1910.

MARK TWAIN:

Kandidatsko veselje.

Pred nekaj meseci so me postavili neodvisniki v veliki državi njujorški za guvernerskega kandidata. Moja nasprotnika sta bila gg. John T. Smith in Blank J. Blank. V nečem sem prekašal oba ta gospoda — tega sem se zavedal — in sicer po dobrem značaju. Iz časopisja je bilo razvidno, da so za nju, če sta sploh imela dobro ime, ti časi že davno minuli; očitno je bilo, da sta se v poslednjih letih seznanila z vsakovrstnim zločinskim roko-deltvom. V tistem hipu, ko sem slavil moje prednosti in se natihoval veselil, je razmedla globočina moje sreče misel, da bodo moje ime vlačili v najbližji dotiki z imeni teh ljudi. To je vznemirjalo boljbolji. Konečno sem pisal o tej stvari svoji stari materi, ki mi je kož in ostro odgovorila:

»Vse moje življenje nisi ničesar zagrešil, da bi se moral sramovati — prav ničesar ne. Oglej si časopisje — le oglej si, kakšne sorte človeka sta gg. Smith in Blank, in potem mi povej če te je veselje, ponižati se na njiju nivo in poganjati se z njima za mandat.«

Kakor sem tudi sam mislil! Vso noč nisem zatisnil očesa. Toda, odstopiti se ni več dalo. Izbrali so me za bojevnika; torej v boj. Ko je med jutratkom zdrsnil popolnoma nepozorno moj pogled preko listov, sem zadel ob sledeči članek in ostrmel sem kakor še nikoli.

»**Kriva prisega.** — Morda si vzame gospod Mark Twain sedaj, ko stopi kot guvernerski kandidat pred narodom, toliko časa, da pojasni, kako je bilo leta 1863 v Vakavaku v Cochinchini, ki je štirinajset let pred tem dokazalo krivo prisego, s katero je oropal siromašni vdovi in nje zapuščeni rodbini suho njivico z bananami edino oporo v njih zapuščeniosti in obupu. Gospod Twain je sam sebi kakor tudi velikemu narodu, katerega glasove išče, dolžan, da vso zadevo temeljito razjasni. Ali pa bo to storil?«

Od stroja poškodovanih je bilo sprejeto:					
leta	1906	1907	1908	1909	1910
bolnikov	3363	3577	3775	3878	3965
skupno	62	50	59	65	60
od teh mlado-					
letnih, izpod 14					
let	17	13	19	15	19

Poškodbe so se razdelile na sledeče dele telesa:					
leta	1906	1907	1908	1909	1910
roka	49	40	50	51	50
podlahet	5	4	5	6	—
nadlahet	4	2	2	1	3
noga	1	1	—	1	1
golen	—	1	1	4	1
stegno	2	—	1	1	2
ž. sramnica . . .	—	—	—	—	1
prsi	—	—	—	—	1
glava	1	2	—	1	1

Poškodbe so povzročili naslednji stroji:					
leta	1906	1907	1908	1909	1910
stroji (različnih					
tovarov)	24	17	19	22	25
stroj za popir . .	—	4	5	2	—
stroj za vrtanje .	—	1	1	—	2
cirkularka	8	12	16	15	9
stružni stroj . . .	9	2	5	5	7
slamorenica	16	5	7	14	9
mlatilnica	2	6	2	3	5
drugi poljedel-					
ski stroji	3	3	4	4	3

Ako razdelimo stroje samo na dve skupini, dobimo poškodbe:

leta	1906	1907	1908	1909	1910
vsled tovarni-					
skih strojev . . .	41	36	46	44	43
vsled poljedel-					
skih strojev . . .	21	14	13	21	17

Ako štejemo mej lahke poškodbe tiste, po katerih je poškodovanec popolnoma ozdravel brez kakakega defekta; mej teške pa one, ki so povzročile kako trajno posledico ali defekt — največkrat odtrganje prstov — smo imeli:

Leta 1906.: 36 lahkkih, 25 teških (1 amputacija) poškodb, 1 je bil premeščen na infekcijski oddelek radi erizipele;

leta 1907.: 20 lahkkih, 28 teških (4 amputacije) p.; 1 umrl za mrtvičnim krčem (tetanus), 1 za oslabenjem srca;

leta 1908.: 29 lahkkih, 29 teških (1 amputacija); 1 umrl za mrtvičnim krčem;

leta 1909.: 30 lahkkih, 35 teških (4 amputacije);

leta 1910.: 39 lahkkih, 20 teških; 1 premeščen radi erizipele.

Od 296 poškodb je bilo 154 lahkkih, 137 teških, mej njimi 10 amputacij; 3 so umrli; 2 sta bila premeščena. Mrtvičen krč (tetanus) so dobili 4 v dobi 4 do 5 dni po poškodbi, 2 sta ozdravela, 2 sta umrla.

Nj treba kritične analize posameznih točk; številke govorijo same zase dovolj. Samo mimogrede opozarjam na veliko število poškodb mladotletih in vsled poljedelskih strojev. Dalje moramo uvaževati, da nam kažejo te številke samo en del boleznij (poškodb) vsled kvarnega vpliva obrti in industrije, samo bolnike ljubljanske deželne bolnice; statistika drugih bolnišnic in privatnih zdravnikov ni znana. V poseben relief izstopijo navedene številke, ako pomislimo, da se nahaja naša industrija stoprav v povojih. Komaj je prišel stroj v deželo, že je pokazal poleg ustvarjajoče tudi svojo uničujočo moč. Kakor ex ungue leonem, tako si iz te male statistike lahko ustvarimo sliko velikih nevarnostij, ki nastopijo mej ljudstvom z razvojem velike industrije.

Skoro se vresniči naša velika gospodarska ideja, v kratkem dobimo deželno električno centralo. Kakor mešnik časov, kakor silovit glasnik se dvigne tekoči blisk električne centrale in zakliče ljudstvu s planin v nižave, da se je začela nova kulturna doba. Naša pozab-

Od začudenja sem odrevenil! Taka kruta, brezsrčna obdolžitev. Nikdar nisem v svojem življenju videl Cochinchine! O Vakavaku nikdar ničesar čul. Banane nisem ločil od kengurija! Vedel nisem, kaj naj storim — pobit in zapuščen. In dan je minul, ne da bi kaj ukrenil. Drugo jutro je objavil list naslednje — nič drugega:

»**Značilno.** — Konstatujemo, da g. Twain o krivi prisegi v Cochinchini pomenljivo molči.«

(NB! Ves čas volilnega boja me ta list ni imenoval drugače kot »podlega krivoprisežnika Twaina«.)

Temu je sledila »Gazett« z nastopnim:

»**Odgovori!** — Ali bo novi guvernerski kandidat pretegel s pojasnilom, kako je bilo v Montani? Njegovi sostanovci so od časa do časa pogrešili drobne orednostne stvari, ki so se redno našle pri g. Twainu ali pa med časniškim papirjem, kamor je zavijal svoje dragocenosti, dokler mu niso v svojem lastnem interesu dali dobrega pouka, ga namazali in obrili in mu končno svetovali, da naj v koticu, kjer je navadno počival, pusti prazen prostor. Ali bo odgovoril?«

Ali se da izmisliti večja zlobnost? Nikoli vse svoje žive dni nisem bil v Montani. (Potem pa je ta list vedno govoril o Twainu, tatu iz Montane.)

Strahoma sem odslej jemal časopise v roke — kakor odgrne bojazljivo človek odejo, pod katero sluti klopotačo. Nekoč je moje oko obviselo na sledečem:

»**Pribita laž.** — Po izpovedbi zapriseženih prič iz Michael O' Flanagan, Esquire, iz Five-Points kakor tudi po izjavi gg. Snub Rafferty in Catty Muligan iz Watter-Streeta je dognano, da je nizkotna trditve gospoda Mark Twaina, češ, da je stari oče našega plemenitega voditelja Blanka zaradi cestnega ropa bil občen, brutalna, iz zraka iztrgana laž, brez sledu kake podlage. Za poštene ljudi je žalosten prizor, po kakšnih sramotnih sredstvih se posega v dosego političnih uspehov, da celo mrtveci v grobeh že niso varni in da se ne-

jena, krotka dežel se razvija, rase, dobiva zobe, dobiva industrijo, najbližjega in najboljšega konsumenta svojih pridelkov. Da se ta kulturni preobrat uveljavljuje z veliko silo in uspehom, za to nam jamči elementarna, prirodna nujnost, izvirajoča iz naše ugodne geografske lege na obrežju Adrije in v srcu Evrope, za to nam jamči obrežje, to je trgovski značaj našega kmeta.

Da se bliža velika industrija, da je prišel v deželo stroj, to čuti in opaža posebno naš kirurški oddelek, o tem priča ravno kar navedena statistika strojnih poškodb.

Zdravniki, poklicani in odgovorni varuhi in upravitelji ljudskega zdravja, kot fundamentalnega in najplodnejšega obratnega kapitala, opazujemo z bistrim očesom vpliv kulturnih sprememb na življenje in zdravje ljudstva; mi vidimo, česar drugi ne vidijo, dasi gledajo, ker jim vso pozornost odklanja stvaren uspeh in ker radi pozabijo v tem, da je nositelj vsega uspeha človek in njegovo zdravje. Odgovorni zdravniki čutimo živo, kategorično dolžnost, da v takih časih povzdignemo svoj glas in opozorimo ljudstvo in merodajne oblasti tudi na senco, novega solca ter reduciramo tako neizogibne nevarnosti na minimum. Vstrie razvoja industrije mora korakati razvoj obrtne higijene in službe obrtnega zdravnika, kateremu naj posveti vse zanimanje naša zdravniška organizacija, osobito pa pred kratkim ustanovljeni »Odsek za ljudsko higijeno in blaginjo«.

Koroško.

— **Nadomestne občinske volitve v Celovcu** se vrše dne 3. julija. Socialni demokratje se volitev vzdrže.

— **Strela jo je ubila.** Iz Možice nam poročajo: V petek 24. t. m. so opravljali na polju posestnika Šumaha trije delavci in eno dekle poljska dela. Opoldne so dobili kosilo na polje. Ravno tisto uro pribesni nevihta in strela udari v smreko, pod katero so delavci kosili. Strela je ubila 18letno dekle, delavce je omamila. Poslali so hitro po zdravnika, ki je konstatiral smrt dekleta.

Goriško.

— **Narodnjaške lopovščine.** Slovenska liberalna žurnalistika ni bila nikdar izbirčna v sredstvih, kadar je treba blatiiti socialiste. Vsa narodnjaška politika je breznačajna; samo pri enem načelu vztraja: da obliha najdelavnejše sodruge z gnojnico laži in najpodeljših obrekovanj, misleč si, samo tem je treba ukrasti zaupanje pri delavstvu, pa bomo lahko še nadalje uganjali svoje rokovernjaške nečednosti. Tako se zaganjajo že dalj časa v sodruga Čobala, zdaj pa so se lotili ti politični rokovernjači še sodruga Kopača. Z gnušnimi zavijanjji, kakršnih je zmnožila samo s pristno burvažno moralo prepojena duša, hoče izpodkopati sodruga Kopaču zaupanje. Dotični napad je seveda izšel v »Slov. Narod« in kdo bi se temu čudil. Vsa zadeva se je že davno završila, pred petimi leti v Nabrežini. Nabrežinskim klesarskim gospodarjem je bila namreč že od nekdaj vzorna klesarska organizacija skeleč trn v peti. Zavedni nabrežinski klesarji so si zavarovali svoje pravice zlasti s pogodbo, ki je jasno določala, da gospodarji ne smejo sprejemati na delo nobenega neorganiziranega delavca. Da bi se nabrežinski gospodarji izognili tej neprijetni določbi, so tajno sklenili, da izpro vse delavce in najamejo nove, neorganizirane in nezavedne, s katerimi bi lahko sklenili novo, samo sebi ugodno pogodbo. Stara pogodba je namreč veljala do 15. maja 1905. Na podlagi tajnega sklepa so pričeli izpirati kamnoseške delavce na zimo 1904, kar je bilo za delavce tem hujše, ker po zimi ni lahko dobiti dela. Gospodarji so se zavezali, da izpro do 1. januarja 1905 vse delavce; določili so globo 5000 kron, kdor bi ne izprl delavcev. Tako se je zgodilo, da je bilo v teku štirinajstih

dni izprtili veliko število klesarjev. Delavci so spoznali nakano gospodarjev, pa so sklicali shod in sklenili, da se pridružio izprtilim delavcem. Stavka, oziroma izpor je bila pri vseh gospodarjih razen pri Wildiju. Pri Wildiju stavke zategadelj ni bilo, ker ni izpiral delavcev in je toraj držal pogodbo, medtem ko so jo bili gospodarji brezobzirno prekršili. Takoj po izporu in stavki je odšlo iz Nabrežine več delavcev in so si poiskali dela pri gradnji nove transalpinske železnice. Druge je podpirala organizacija in so se nabirali zanje prostovoljni podporni prispevki. Z družinami vred je bilo prizadetih 5000 oseb. Čaharija Ivan, velevarni narodnjak, pa je dal nabirati stavkokažov po Italiji, ki naj bi nadomestili slovenske klesarje. Ker je Wildi uvidel, da je pogodba prav tako v interesu delavcev kakor delodajalcev, je sprejel okolo 200 izprtilih delavcev na delo in posodil stavkovnemu odboru denar. Če pa je Wildi posodil denar, je dolžnost delavcev, da ga vrnejo. Tako se je završila vsa zadeva in niti senca kritike ne more pasti ne na delavstvo ne na sodruga Kopača, zakaj kdor hoče biti pošten, mora priznati, da se tu ni zgodilo nič nepravilnega. Sicer pa naj se »Slov. Narod« prepriča v arhivih umirajoče N. D. O., kdo je beračil okolo podjetnikov in kdo je dal podporo za to stavkokaško organizacijo. Nabrežinski dopis v »Slov. Narod« je samo nov dokaz, s kakimi infamnimi sredstvi in podlimi namigovanji ter obrekovanji se bori slovenska narodnjakarija proti slovenskemu delavstvu!

— **Katoliškega duhovnika ljubezen do duhovnega sobrata.** Kot pooblaščenec g. Angelja Čargo, kurata na Nabrežini Vas s tem, sklicujoč se na določbe § 19 tiskovnega zakona z dne 17. decembra 1862 drž. zak. št. 6 z leta 1863 pozivljem, da v zakoniti obliki, na zakonito določenem mestu in v zakonitem roku z z ozirom na dopis objavljenem v Vašem listu z dne 10. maja t. l. št. 279 pod zaglavljem »Katoliškega duhovnika ljubezen do duhovnega sobrata« objavite sledeči popravek: 1. Ni res, da se je dne 5. maja pater Frančišek Viktor Pudor, minorit sv. Antona v Ljovu na romarski poti napotil do kurata Čargota in mu razložil v kako mučnem položaju da je, da je brez sredstev in ga prosil, da bi mu preskrbel vojni listek do Reke, odkoder mu je omogočen povratek domov; res pa je, da se je s tako prošnjo obrnil na kurata Čargota člove, ki ni niti duhoven, niti pater Frančišek Viktor Pudor, minorit sv. Antona v Ljovu, 2. Ni res, da je navedeni pater s svojo prošnjo slabo naletel pri kuratu Čargotu, in da ga je ta moledujočega pogljal ven, češ, da naj poprosi postaje-načelnika za vojni listek; res pa je, da je kurat Čargo na poziv navedenega človeka takoj vstal od večerje in šel ven pod takozvano »Halo«, kjer je ponudil dozdevnemu patru večerjo, ko je pa ta odklonil, češ, da ni lačen, res je dalje, da je kurat Čargo šel z dozdevnim patrom k blagajni, da mu kupi vojni listek, kar je pa opustil, ko se je prepiral, da navedeni »pater« o latinščini nima pojma, in se ne more izkazati z nobenim dokumentom o svoji identiteti. Bilježim z odličnim spoštovanjem dr. Pegan. — **Opomba uredništva.** Precej časa je minilo, preden je prišel gospod kurat Čargo do sapa, ki mu jo je vzela neljuba zadeva, objavljena v našem listu. Zdaj se je zatekel pod zloglasni § 19, s katerim se da navsezadnje tudi popravliti, da sneg ni bel, ampak črn. Dandanes ve že zadnji politični otrok, koliko so vredni »popravki« na podlagi imenitnega 19. paragrafa.

Trst.

— **Zidarska veselica v Barkovljah.** Da po kaže zidarska organizacija svojim nasprotnikom, kako je močna, prireja po raznih krajih svoje veselice. Eno takih veselic so priredili v nedeljo barkovljanski zidarji v krasnih Barkovljah. Ker so Barkovlje sploh znane kot stara narodnjaška trdnjava, so se narodnja-

čaja se ne morejo izviti. Grmeče vprašuje ljudski glas: »Kdo je bil ta mož?«

V prvem hipu se mi je zdelo neverjetno, čisto neverjetno, da bi spravljal moje čine v zvezo s takim grdim natolcevanjem. Tri leta so minula kar nisem okusil piva, vina ali kakršnekoli opojne pijače.

(Značilna je moč navade, če omenim, da me ni prav nič razburilo, ko me je prihodnja številka tega lista krstila za »Delirium Tremens-Twaina«, četudi sem vedel, da me bo list v potrpežljivosti enolično tako imenoval do konca volitev.)

Tisti čas so me začela obsipati anonimna pisma. Sledeča oblika je bila navadna:

Kako je bilo s staro ženo, ki ste jo, ko vas je prosila vbogajme, pretepli? Pol Pry.

Ali pa tudi takole:

»Uničite vse stvari, ki jih nihče ne ve razen mene. Svetujem Vam prijateljsko, da mi pošljete nekaj dolariev, sicer bodo listi zagnali krik, da vas bodo ušesa bolela.«

Handy Andy.

In tako naprej. Nadaljeval bi na željo lahko, da bi imeli čitatelji več kot dosti.

Kmalu mi je »dokazalo« najodličnejše republikansko glasilo podkupljivost en gros in volilni organ demokratov je »pribil« težak slučaj, da sem hotel z denarjem odkupiti kazen.

(Pri tej priložnosti sem prejel dve nadaljni imeni: Twain, skopi moč korupcije in »Twain zopni podkupovalce uradnikov.«

V tem času je krik po »odgovoru« na vse te strašne obtožbe, postal tako mogočen, da so izjavili uredniki in voditelji moje stranke, da pomenja še nadaljni molk zame politično smrt. Povdarek njih apela je bilo čitati prihodnji dan v nekem listu sledeče:

»**Oglejte si moža!** — Kandidat neodvisnikov še vedno trdovrno molči, ker se ne upa govoriti. Vse proti njemu dvignjene obtožbe so bogato podprte, in potrjuje jih in znova potrjuje njegov zgovorni molk, tako tako da je obsojen za vse večne čase. Oglejte si svojega kandidata neodvisniki! Oglejte si podlega kri-

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

dni se razširi stavka na Irsko in Škotsko. Stavkovno vodstvo svari vlado, naj ne promovira z vojaštvom.

ITALIJANSKO-TURŠKA VOJNA.

Izgon Italijanov.

Carigrad, 29. maja. Uradni list carigradskega vilajeta objavlja razglas o izgonu Italijanov. V zmislu razglasa izženo 12. junija vse tiste Italijane, ki ne zapuste dotlej mesta.

Skozi Dardanele.

Carigrad, 29. maja. Ker so odplule že vse ladje, ki so stale med zaporom pred Dardanelami, je pristaniško poveljstvo obvestilo ladje-plovne agenture, da odslej ladje lahko redno plovejo skozi Dardanele.

Italijani na otokih.

Carigrad, 29. maja. Značilno je, da Italijani razen na Rod na noben otok, ki so ga zasedli, niso bili poslani ne vojaštva ne vpravnih oblasti. Podadmiral Presbiterio je izdal na prebivalstvo otoka Kalymnos oklic, da obdrži turška vlada nadaljno upravo in da so otoki prosti davka. Vsa poslopja in vse premoženje turške vlade je posest krajevne uprave, ki mora skrbeti za vse izdatke. To navodilo je začasnega značaja. Italijanske ladje bodo čisto posečale otoke. Vsak razglas krajevne uprave mora preje sankcionirati poveljnik italijanskega brodečva.

Parniki z izgnanci.

Rim, 28. maja. Neprenehoma dohajajo v Brindisi in Napulj parniki z italijanskimi izgnanci iz Turčije; tudi v Anconi in Benetkah pričakujejo parnikov.

ATENTAT NA ITALIJANSKEGA KRALJA.

Rim, 28. maja. Policija je aretirala več anarhistov v Bologni, Milano in Rimu, ki so osumljeni, da so bili z napadalcem D'Albo v zvezi in hoteli umoriti kralja, Giolittija in San Guilana. Posebno pozornost je vzbudila aretacija odvetnika di Blasio, ki je v Rimu že večkrat nastopil kot govornik na anarhističnih zborovanjih. Blasio je bil v svojem kraju, Cassini, tako priljubljen, da so na dan njegove aretacije zaprli v znak protesta vsi trgovci prodajalne. Deputacija najuglednejših meščanov je šla takoj v Rim k Giolittiju. Policija je aretirala doslej devet oseb.

BOJI V MAROKU.

47.000 mož ojačenja.

Pariz, 29. maja. Na ministrskem svetu je sporočil ministrski predsednik in vnanji minister Poincaré, da odidejo v Maroko nova ojačenja 47.000 mož.

UMOR DELAVCEV V SIBIRIJI.

Peterburg, 29. maja. Član državnega sveta Manuhin, ki je določen za preiskavo umora delavcev v lenskih zlatih rudnikih ima obsežna pooblastila. Uradnike do pravega državnega svetnika, katerih krivda se izkaže, lahko takoj odstavi ter izroči sodišču. Tudi ima pravico revidirati vse privatne in državne obrate, ki so v zvezi z lenskimi rudokopi.

JUANŠIKAJ DEMISIONIRA.

Peterburg, 29. maja. »Jutro Rosiji« javlja, da je Juanšikaj demisioniral zaradi nesporazumov z vlado v Nankingu.

VSTAJA NA KUBI.

Novi Jork, 28. maja. Predsednik Taft je dobil od Gomeza brzoglasen protest proti umešavanju Združenih držav v kubanske razmere. Iz Santiaga poročajo, da nemiri naraščajo in da so se pri Baralu vstasi prijelji s četami. Vstajev je bilo precej mrtvih in ranjenih. Širijo se tudi govorice, da bo najbrže vstajski poveljnik proglašen za predsednika kubanske republike. Predsednik Taft je odgovoril Gomezu, da ne bo posegal v kubanske nemire.

UMOR MILJONARJA.

Novi Jork, 28. maja. V ponedeljek jutraj so našli milijonarja Tolivera in njegovo ženo ustreljena. Umoril ju je Toliverjev tajnik Louis ki je storil dejanje iz maščevnosti, ker je milijonar imel ljubavno razmerje s tajnikovo ženo.

NOVICE.

* Lassaline. Sodišče v Kielu je izreklo pred kratkim prav zanimivo razsodbo. Neki delavec v Friesu je hotel imenovati svojo hčerko Lassaline, a magistratni uradnik se je protivil temu. Delavec se je pritožil zato pri sodišču v Kielu, ki je zahtevalo od uradnika, da mora zapisati v rojstveni register ime Lassaline, ker ima oče pravico dati otroku ime, kakršno hoče. V razsodbi pravi sodišče: »V tem slučaju hoče oče z imenom svoje hčere dokumentirati svoje politično naziranje. Ako vidi prejšnja oblast v tem imenu nekaj, kar bi žalilo državo in se zaradi tega ne sme upisati, se temu sklepu nikakor ne moremo pridružiti. Ustavno je dovoljeno, da sme vsak državljan neomejeno udeleževati svoje politične nazore, da le ne krši zakonov. To velja tudi pri izbiro imen. Ako se kdo priznava k socialno demokratični stranki, ni to prav nobena žalitev države, ker vlada ni identična z državo in država mora, to je ustavno zajamčeno, vsakemu državljanu, brez ozira na njegovo politično prepričanje, deliti enake pravice. Zraven tega je bil Lassale, vzlic svojemu socialističnemu naziranju, prepojen z nacionalnim duhom.« Sodišče je pokazalo s to razsodbo popolno nepristranost.

* Volilni stroj. Armando Ferrari iz Milana si je dal patentirati iznajdbo, ki jo imenuje »Votographon«. S tem aparatom bodo lahko izvrševali svojo volilno dolžnost slepci, mutci in analfabeti brez vseh pripomočkov. Nova iznajdba je za Italijo velikega pomena, ker bo dobilo z novo volilno reformo veliko število analfabetov volilno pravico. Volilni stroj se uporablja na ta način: Volilec da k ušesu slušalo in pritisne na gumb, ki skoči iz aparata, v istem trenutku, ko se imenuje ime kandidata, ki ga hoče voliti. Hkratu zaznamuje aparat z neizbrisnim znamenjem na progi papirja ime kandidata, ki omogočuje tudi natančno kontrolo pri šteju. Slepčenje je izključeno. Tudi če bi volilec še vdrugič pritisnil na gumb, je ime kandidatovo fiksirano le enkrat, ker edino prvi pritisk napiše ime in po prvem pritisku aparat tudi zazvoni v znamenje oddaje glasu.

Vsem organizacijam.

Izvrševalni odbor poziva vse strankine organizacije (izvzemši podružnice kranjske zveze »Vzajemnosti«), da pošljejo nemudoma strankinemu blagajniku svoja letna poročila za minulo leto. Obenem se naznanja, da je z novim letom prevzel posle strankinega blagajnika sodrug dr. Jos. A. Tomšič, do katerega naj se odloži izvrševalni odbor.

Odgovorni urednik Fran Baril.
Izdaja in salaga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Učiteljska tiskarna

Ljubljana, Frančiškanska ul. 8

r. z. z. o. z.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

za društva.

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

Naročajte se na Zarjo!

Brez konkurence!
Krasne novosti spomladanskih oblek in površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.
Solidna postrežba. Najnižje cene.

Tobakarne oziroma prodajalen „Zarje“ v Trstu so:

Južni kolodvor.
Ficke, Kasel Silos pred vhomom v prosto luko.
Moze, ulica Miramar 1.
Beden, ulica Madonnina št. 2.
Gostilna, Internacional, ulica Giovanni Bocaccio št. 25.
Lavrenčič, trg pred Kasarno (Piazza Caserma).
Pipan, ulica Ponte della Fabra.
Gramaticopulo, Piazza Barriera.
Bruna, ulica del Rivo.
Raitinger, Riva Grumola št. 20.
Hoeltl, trafikla na državnem kolodvoru.
Bajc, ulica Geppa.
Kovač Antonija prodajalna v Sv. Križu.
Muraro Matej, Via Sette Fontane 14.
Geržina, Rojan.

Kupujte „Zarjo“.

Najnovejše! Najnovejše!

Maksim Gorkij

„Mati“.

Cena K 4.—.

To pohvalno delo slavnega ruskega pisatelja je izšlo te dni. Dobiva se po vseh knjigarnah, kakor tudi v založbi „Zarje“ v Ljubljani, ki je knjigo založila in izdala.

Svarilo!

Koder se prodajajo ponaredbe, naročite pristni

naravnost od izdelovalnice

pod naslovom:

Rastlinska destilacija

„FLORIAN“

v Ljubljani.

Postavno varovano

Ali sem „Zarji“ že pridobil novega naročnika?

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

r. z. z. n. z. 4¹/₂ 0 v Ljubljani

obrestuje hranil. vloge po 4¹/₂ 0 brez vsakršnega odbitka.

Stanje hranilnih vlog: 20.000.000. Popolnoma varno naložen denar. Rezervni zaklad K 700.000

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. - Vozna kolesa.

Ceniki zastonj in franko.

„Zarja“ se prodaja v Ljubljani po 8 vin.

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.
Pirnat, Kolodvorska cesta.
Zupančič, Kolodvorska cesta.
Blaž, Dunajska cesta.
Sterkovič, Dunajska cesta.
Fuchs, Marije Terezije cesta
Tivoli, na žel. prel. pri Nar. domu.
Šubič, Miklošičeva cesta.
Šenk, Resljeva cesta.
Kanc, Sv. Petra cesta.
Treo, „
Kušar, „
Podboj, „
Bizjak, Bahoričeva ulica.
Remžgar, Zelena jama.
Svetek, Zaloška cesta.
Sešark, Šelenburgova ulica.
Suhadole Anton, Zelena jama 50.

Dolenec, Prešernova ulica.
Pichler, Kongresni trg.
Ušeničnik, Zidovska ulica.
Kleinstein, Jurčičev trg.
Wisiak, Gospodska ulica.
Stiene, Valvazorjev trg.
Košir, Hilšerjeva ulica.
Sušnik, Rimska cesta.
Klanšek, Tržaška cesta.
Elsner, Kopitarjeva ulica.
Blaznik, Stari trg.
Kustrin, Breg
Sever, Krakovski nasip.
Državni kolodvor.
Križaj in Kotnik, Šiška
Likar, Glince.
Jezeršek, Zaloška cesta

Konfekcijska trgovina

Maček & Komp.

Založniki c. kr. priv. južne žel.

Ljubljana, Franca Jožefa cesta šte. 3.

priporoča veliko izbiro spomladanskih novosti za gospode in dečke.

Strogo reelna postrežba.

Najnižje cene.

Delavska hranilnica in posojilnica v Ljubljani

(vpisana zadruga z omejenim jamstvom.)

Wolfova ulica št. 3, II. nadstropje.

Obrestuje hranilne vloge po 4¹/₂%. Sprejema vloge na tekoči račun. Posoji na osebni kredit in zastave, vredn. listine, hipoteke itd.

Uradi se vsak četrtek od 2. do 3. ure in vsako soboto od 6. do 7. ure popoldne; nujna pojasnila se daje pa tudi ob vsakem drugem navadnem dnevnem času.